Möt Märta Ericson

I Svenska Kynologiska Akademins presentation av ledamöterna kan man läsa:

”Märta Ericson invaldes i Akademin 2005. Hon var under många år aktiv i styrelsen för Svenska Spaniel och Retrieverklubben, där hon främst ägnade sig åt att samordna och bygga upp rasklubbarnas arbete med avelsfrågor. Parallellt med funktionen i specialklubben har Märta Ericson varit verksam i SKK:s Avelskommitté från dess inrättande 1987 fram till 2003. Hon har där främst sysslat med utbildning och information och har bl a deltagit i utformningen av en grundutbildning för avelsfunktionärer samt varit handledare för rasklubbar i arbetet med rasspecifika avelsstrategier, RAS.

Märta Ericson har tidigare fött upp golden retriever under kennelnamnet Combine. Hon har varit yrkesverksam som gymnasielärare i tyska och svenska. Märta Ericson är hedersledamot i Svenska Kennelklubben och Svenska Spaniel och Retrieverklubben.

Sedan december 2007 är Märta Ericson Akademins sekreterare.”

Du har alltså varit mycket engagerad i en rad viktiga sammanhang under åtskilliga år. Men när och var fick du ditt hundintresse?

Det är omöjligt för mig att peka ut en bestämd tid eller någon annan särskild omständighet som väckte mitt hundintresse. Det har alltid funnits hos mig, funnits så länge jag kan minnas. Jag är dock inte uppvuxen med hundar, som så många andra aktiva i hundvärlden. Det dröjde i själva verket länge innan det kom en egen hund i familjen. Men det fanns ju andras hundar! Under hela uppväxten skötte jag om grannars och vänners hundar så ofta som tillfälle gavs. Foxterriern Tott, springern Tess, dobermannen Peter... och många fler.

Vill du berätta om någon eller några hundar som betytt särskilt mycket för dig?

Då måste jag naturligtvis börja med den allra första egna hunden, mellanpudeln Scilla. Hon gav oss en grundkurs i hur man lever i en familj med tre småpojkar och en hund. Hon visade oss tidigare okända glädjeämnen och gav oss nya och annorlunda utmaningar. Och hon fick oss att våga fortsätta satsa på ett liv med hundar i familjen!

Den första golden retrievern är förstås också s ä r s k i l d. Sandemars Jonas, SE och SF U CH, född 1969 (Sandemars Equus x Synspur Iona), fick stå ut med mycket med mig som nybörjartränare.

Ett mycket nära och fint förhållande hade jag till Lomie, INT och NORD U CH Deerflite Salome, född 1973 (Concord of Yeo x Deerflite Pheasant). ”Hon har allt som behövs och som man aldrig kan lära en hund”, sa Erik Eckhardt de Mant, som jag tränade hos. (Undertext: Med en annan förare så...)

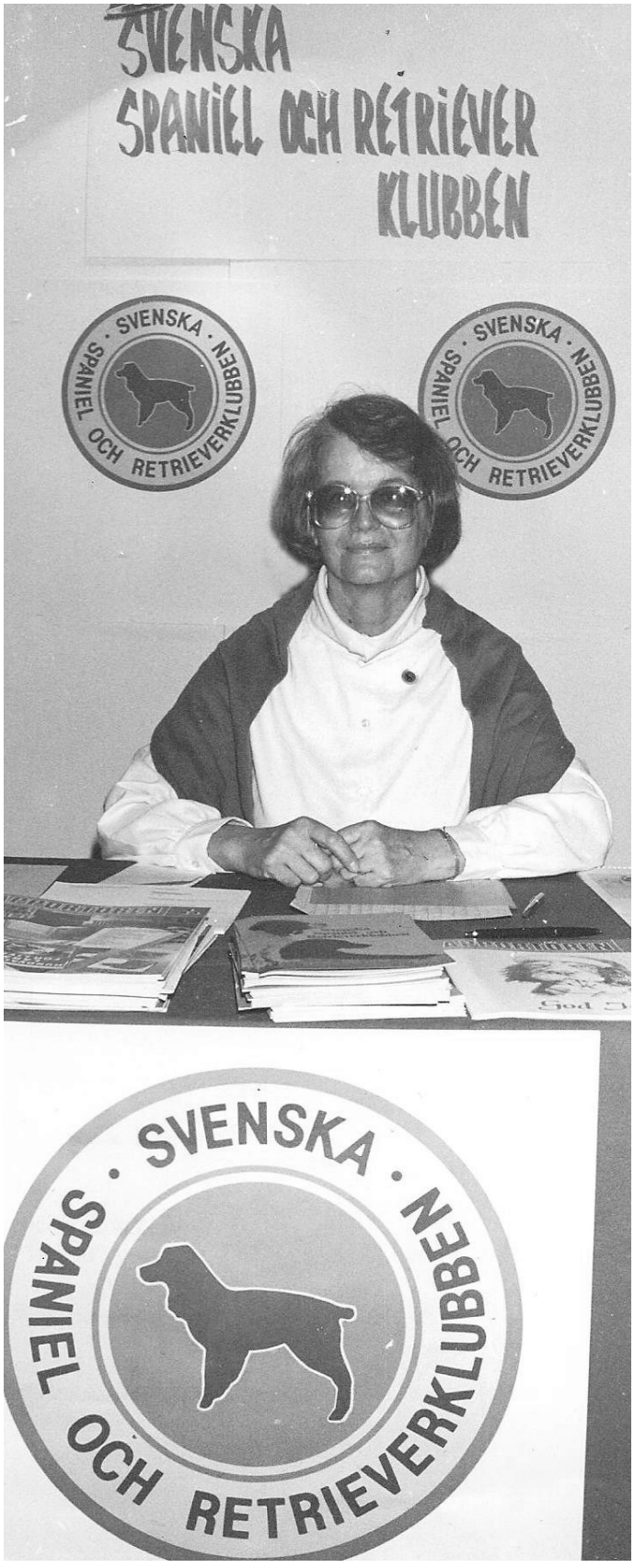

Märta Ericson i början av 80-talet. På plats på Stockholmsutställningen för att tala om det som ligger henne varmt om hjärtat. Notera den vackra rubriken i bakgrunden. Typsnitt: Hans Rosenberg .

Dottern Combine Caroline efter Brackengold Max, ägd av Maggan och Lasse Johnsson, blev SE J CH! Några andra i kärt minne är Fia, Nenniqus Isabella-Sofia, född 1983 (Apports Sound of Music x Nenniqus Aurora) och hennes T-kull efter Larky Marsh Harrier, där vi behöll Toffee.

Den första golden retrievern är förstås s ä r s k i l d. Sandemars Jonas, SE och SF U CH, född 1969.

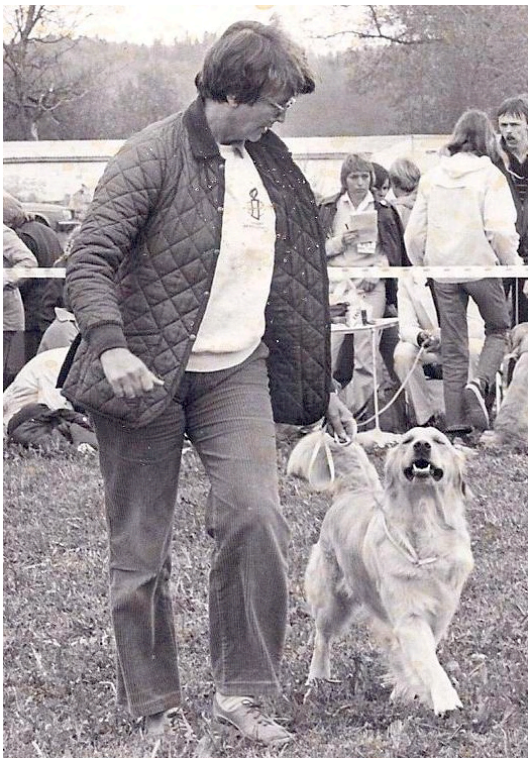

Lomie:"Hon har allt som behövs och som man aldrig kan lära en hund", sa Erik Eckhardt de Mant, vilket senare visade sig hos dottern Combine Caroline, ägd av Maggan och Lasse Johnsson.

Och så Menna Maid of Gillbryan, född 1987 (Lorinford Lancelot x Gillbryan Madalein). Hon hade mycket av det som man i allmänhet förbinder med ett typiskt goldentemperament. Hon blev min sista goldentik, har varit död i drygt tio år nu.

Jag lever alltså numera utan egen hund. Men inte utan hundar! Hos min äldsta son, bosatt i Siljansnäs, finns jämthundar, och något närmare mig, hos en annan son, finns jaktcockrarna Max och Tim. Och dessutom: Kennel Combine, Ulla-Britt Karlmanns och min gemensamma uppfödning, övertogs för femton år sedan av Lena Widebeck. Vilken bonus för vårt hundliv att så kunde ske!

Har du någon förebild, någon person som haft stor betydelse för ditt hundintresse?

Här är det självklart för mig att nämna uppfödaren till min första golden, Ylva Braunerhjelm. Hon var början till allt, kan man säga. Jag och många andra fick genom hennes generösa engagemang ett ovärderligt stöd på flera sätt. Genom Ylva fick jag bland annat kontakt med personer som med tiden kom att betyda mycket för mig som kolleger, vänner och förebilder. Kontakter, som också ledde fram till mitt engagemang i SSRK.

När man läser ditt "CV" är det uppenbart att det är avelsfrågor som legat dig varmt om hjärtat. Varifrån har det intresset kommit?

Det kunde likaväl ha blivit andra ämnesområden! Till att börja med, under första halvan av 70-talet, var det ju utställningsverksamheten i Östra avdelningen som engagerade mig. Först senare, när jag hade valts in i Huvudstyrelsen och fick insikt i mer övergripande frågor, vaknade intresset för hur avelsfrågorna sköttes inom klubben. Så här i efterhand kan jag se ett mönster, nämligen att jag har "gått igång" när jag upplevt brister. I mönstret som framträder ser jag också att samarbete har varit en nödvändig ingrediens för mig. Att jag har hittat likasinnade, att jag fått arbeta tillsammans i en grupp där uppfattningar, värderingar och viljor befinner sig i balans. Då har inspirationen infunnit sig, då har energin kommit. Som det var när Ulla-Britt Karlmann, Hans Forsell och jag fann varann under de här åren. Vi blev en startmotor, första gången i aktion när vi vågade oss på att samla SSRK-avdelningarnas utställningssekreterare till en gemensam konferens.

Du var ju verksam i SSRK:s styrelse i ungefär tjugofem år och ägnade mycket tid och kraft åt att samordna och bygga upp rasklubbarnas avelsarbete.
Många av våra medlemmar är nya och därför "historielösa". Berätta om hur man såg på avelsarbetet på 70- och 80-talet.

Avelsarbetet och avelsrådens uppgift har verkligen förändrats sedan 70-talet. Och det har sin grund i att förutsättningarna för arbetet har förändrats. Det är alltså fråga om en självklar process, där verksamheten har anpassat sig till nya förhållanden och nya möjligheter. Det var mitt under denna process som samordningen och uppbyggnaden av rasklubbarnas avelsarbete inom SSRK ägde rum. Under

samma tid växte Svenska Kennelklubben och blev en organisation av folkrörelseformat, blev Hundägarnas Riksorganisation, som, när det gäller antal medlemmar, kommer på andra plats efter den svenska idrottsrörelsen.

Märta gör några nedslag i historien:

Inom SKK hade en vetenskaplig kommitté, SKK/VK, bildats på central nivå under 50-talet. Kommittén leddes av dåvarande generalsekreteraren Ivan Swedrup och hade som huvuduppgift att förmedla den genetiska forskningens resultat. Det skedde genom att en rad uppsatser och avhandlingar presenterades. Det s.k. Sjukdomsgenetiska Rådet var också verksamt under en kortare tid. I special- och rasklubbar arbetade man traditionellt med täckhundsanvisning. Särskilt betrodda personer var utsedda till avelsråd och till dem kunde medlemmarna vända sig för att få råd vid val av täckhund. Den här verksamheten var naturligtvis av varierande kvalitet och mycket intern till sin natur.

I SSRK hade man under några år i slutet av 60-talet diskuterat formerna för avelsrådens arbete. I en artikel i Apportörens decembernummer 1971 rapporterar Gunnar Petersson, senare ordförande i klubben, om detta. ”För flertalet av våra raser har posten som avelsråd varit vakanta. En viss försöksverksamhet har under det senaste året bedrivits för golden retriever med ett avelsråd där de stora uppfödarna har medverkat.” Och så meddelas, att styrelsen nu har tillsatt avelsråd för samtliga raser och också utarbetat regler för verksamheten, där bland annat krav på årlig verksamhetsberättelse ingår. I en liten notis efter artikeln kan man läsa: ”Kennelklubbens HD-arkiv är från den 15 december tillgängligt för alla som är intresserade av att taga del av resultaten.”

1976 kom vändpunkten. Efter år av förberedelser inleddes SKK:s centrala dataregistrering av hundregister, tävlingsresultat och veterinärdata. Chefsveterinär Dr Gustaf Björck var pionjären när det gäller tankar om att samordna resurserna och han skapade den första versionen av regler för en central bekämpning av ärftliga defekter och sjukdomar. 1979, på SKK:s 90-årsdag den 13 december, tog Centralstyrelsen beslutet om Bekämpningsprogrammet, numera benämnt Hälsoprogrammet. Den slutliga regelskrivningen är genetiker Per-Erik Sundgrens verk. Delaktig är också Åke Hedhammar, SKK:s veterinärmedicinske konsult.

1980-talet blir implementeringens decennium. Det så kallade Rasdataprojektet inleddes. Nu fanns offentligen tillgänglig information och avelsrådens uppgift skulle inriktas på att ta hand om denna information, bearbeta den och förmedla den till alla. Under hela decenniet och in i 90-talet pågår ansträngningarna med att ”vända på kuttingen”, som Åke Hedhammar uttryckte det vid något tillfälle. Jag skriver ansträngningar, eftersom det verkligen handlade om det.

Grundprincipen för Hälsoprogrammet innebar bland annat att specialklubbarna var medansvariga och medbeslutande när det gällde hälsoprogram. Men den nya öppenheten föll inte alla i smaken. Den upplevdes på en del håll inom SKK-organisationen uppenbarligen som negativ. Tidvis trappades debatten upp, i synnerhet den som gavs plats i tidningen Hundsport, och den nya synen på information, utbildning och kunskap i avelsrelaterade ämnen framställdes, direkt och indirekt, som ett hot mot den enskilde uppfödarens verksamhet. Jag minns den här debatten som olustig och nedslående. Men jag minns också många stimulerande ögonblick i utbildningssammanhang, när framför allt genetikern Lennart Swenson tog tag i debatten om den falska och konstruerade motsättningen mellan kunskap och erfarenhet.

För SSRK:s del var den här perioden fylld av aktivt, oftast positivt arbete. Ur Apportörens jubileumskrönika 1995, där en tillbakablickande artikel var införd: ”De introduktionssamtal på Sveriges Lantbruksuniversitet som företrädare för flera raser inom SSRK fick förmånen att delta i utgjorde en ’kick’. För alla oss som fortsatte på hemmaplan, präglades arbetet av en stimulerande pionjäranda.”

Den första avelskommittén i Huvudstyrelsen kallades, betecknande nog, Samarbetskommittén för avelsfrågor. Den bestod inledningsvis av veterinär Birgitta Wikström, Ulla-Britt Karlmann och mig själv. 1981 samlade vi för första gången SSRK:s alla avelsråd till gemensamma diskussioner inför allt det nya och från 1985 hade vi årliga konferenser. Fram till 1996, när SKK började erbjuda grund- och fortsättningskurser, inleddes konferenserna oftast med en introduktionskurs för nyvalda avelsfunktionärer. Ordförande för konferenserna var Hans Forsell.

Betydelsefullt i sammanhanget var, att SSRK 1974, under Göran Hermelins ordförandetid, hade inrättat ett kansli. Det administrativa stöd, som vi därigenom kunde få, underlättade naturligtvis arbetet på många sätt. Rasdataprojektet var inte digitaliserat! Ulla-Britt Karlmann var SSRK:s kanslist i drygt tjugo år.

Handlade ert arbete framför allt om generella avelsfrågor eller var det rasspecifika problem som fick mest uppmärksamhet?

Både och blir svaret. Gemensamt var att den pedagogiska aspekten betonades. Och det visade sig snart att det fanns en dittills dold potential för den sortens informationsverksamhet inom rasklubbarna. Några rasklubbstidningar användes faktiskt som förebilder utanför våra egna klubbgränser. Christer Nälsers föreläsningar om ”Vanlig lögn, nödlögn och statistik” fick stor uppmärksamhet, liksom Karin Brostams föredrag och artiklar – alltid illustrerade med egna clumberteckningar – om avel och hanhundsanvändning.

I en artikel i Apportören 3/1990, SSRK Special, redogörs för hur vi i styrelsen såg på arbetet. Uppbyggnadsperioden var avverkad för både SSRK:s utbildningsverksamhet och arbetet med avelsfrågorna. Vad trodde vi om framtiden? Hur ville vi möta den? Låt mig ge några exempel ur tidningen:

- SSRK/AK:s främsta ambition ska vara att noga följa utvecklingen och hela tiden satsa resurser för att kunna ligga väl framme inom verksamhetsområdet.

- Verksamheten ska i större utsträckning än förut inriktas på att formulera och värna om avelsmålen. Tyngdpunkten ska inte ligga på ensidig defektbekämpning utan på att finna vägar och metoder för en sund avel.
- Vissa regelförändringar ska göras med tanke på rasklubbarnas skiftande behov och för att underlätta rasanpassade insatser.
- Till klubbarnas avelskommittéer bör klubbarna knyta en eller flera personer med kunskap om de jaktligt goda hundstammarna, detta med tanke på den nya jaktlagstiftningen.
- Vi måste arbeta oss fram mot att kunna ge generella avelsråd grundade på en klar policy som är förankrad i rasklubben och SSRK.

Så här tjugo år senare – visst var väl SSRK redan då på väg mot projektet Rasspecifika avelsstrategier, RAS?

När du var aktiv i SSRK gavs det ut ett specialnummer av Apportören varje år. Det var ett nummer som helt fokuserade på avelsfrågor med inslag som avelsrådens och rasklubbarnas årsöversikter. Hur resonerade ni när ni gav avelsarbetet en sådan prioritet?

Som nog har framgått av svaren på de tidigare frågorna, så deltog SSRK i förändringsarbetet i ett stimulerande samarbete med veterinärer och genetiker knutna till SKK. Och 1987 biföll Kennelfullmäktige en motion från SSRK om att en Avelskommitté på central nivå skulle inrättas. Utgivningen av avelstidningen SSRK Special, från 1986 i begränsad upplaga och mellan 1990 och 1996 som medlemstidning till alla, är helt enkelt ett av de uttryck som styrelsens ambitioner tog sig. ”Ett delmål när det gäller de centrala satsningarna på avelsfrågorna”, som det står i förordet till 1990 års tidning. Ordförande då var Hans Forsell.

Följande måste tilläggas om specialnummer. Under ett par år under 70-talet gav Östra avdelningen ut ”**I Skarven... mellan två Apportörer”**. Informationsbladet, som vi satte ihop i mitt kök, fick så småningom också en **Skarvsladd**, där medlemmarna kunde publicera notiser och meddelanden. I bladet rapporterade vi från styrelsemöten, publicerade klipp ur brev och tidningar, kommenterade verksamheten.

Vad tror du det betyder för oss som har spaniel eller retriever idag att ni prioriterade avelsfrågorna i SSRK och att SKK:s Avelskommitté bildades?

Först vill jag då säga, att jag tror att man inom SSRK, såväl centralt som i rasklubbarna, var väl förberedd när beslutet om Rasspecifika avelsstrategier, RAS, kom för tio år sedan. Det beslutet innebar ju en utveckling av informationsuppdraget och även av en del tankar om verksamheten, som redan funnits inom SSRK. Att ett kvalitetssystem, som arbetats fram på olika nivåer inom en organisation under så många år, tillämpas i en klubb, måste rimligen komma den enskilda hunden och hundägaren till godo. Arbetsmetoden är för övrigt inte unik för hundvärlden.

Att SKK:s Avelskommitté bildades innebar en möjlighet till inflytande och direkta kanaler mellan special- och rasklubbarnas avelsfunktionärer och styrelser och de beslutande instanserna på SKK. Det måste ses som positivt, också med tanke på hur tjänstemannasidan med tiden utvecklades. Numera finns på SKK:s kansli ett Avelssekretariat, något som bara var en avelskommittéledamots dröm för tjugo år sedan.

Tror du att dagens uppfödare tillgodogör sig all den kunskap och erfarenhet som finns?

Det finns många tecken som tyder på att så är fallet. Och då refererar jag till alla förnämliga RAS-dokument som jag fått ta del av under mina år som handledare. Strategierna är förankrade hos medlemmarna innan de fastställs.

Tidigare fanns många uppfödare som hyllade begreppet ”dual purpose”. Många har gett upp den strävan och väljer att antingen prioritera exteriöra eller jaktliga egenskaper i aveln. Hur ser du på den utvecklingen?

Jaha, jag förstod väl att den frågan skulle komma! Och minsann, hittar jag inte en understucken värdering i formuleringen också? Nåväl! I min och Ulla-Britts uppfödning hade vi ambitionen att meritera våra hundar på både utställning och jaktprov. Vi ansågs nog tillhöra anhängarna av ”dual purpose”.

I min egenskap av förtroendevald funktionär har jag däremot vid flera tillfällen öppet pläderat för en upplösning av de gamla kopplade championaten till förmån för ett meriteringssystem som både på ett juste sätt deklarerar vad det är fråga om och som också bättre motsvarar verkligheten och verklighetens behov. Min inställning i frågan är bevisligen fortfarande en nagel i ögat på vissa personer. Utvecklingen, inklusive utvecklingen av provverksamheten, ser jag som en alldeles naturlig process.

Hur ser du på hundutställningar och hur är ditt utställningsintresse?

Hundutställningar är ett självklart inslag i verksamheten. Att bedöma exteriören har varit ett led i att ”värna om” hundraserna ända sedan Svenska Kennelklubben bildades för snart 125 år sedan. Och det nuvarande arbetet för exteriör sundhet, som faktiskt startade för en hel del år sedan och nu försiggår i SRD-kommittén måste jag beundra. Men mitt intresse har naturligtvis avtagit efter de aktiva åren. Jag är dåligt uppdaterad.

Trevligaste hundminnet?

Jag vinklar frågan och svarar: Mötet med Colin Wells!

Colin Wells är legendarisk inom flatcoated retriever. Hans namn kan nämnas tillsammans med Nancy Laughtons, när det gäller inflytande och betydelse för rasen. Uppvux-

en med flatcoats omkring sig - det var den vanligaste rasen bland game keepers, när han var pojke - började han sin uppfödning av de berömda ”W”-hundarna omkring 1932. Ch Waterman, Ch Workman, Ch Woodlark, för att nämna några. Colin Wells var head keeper på slottet Beauvoir i Leicestershire och aktiv med sina hundar ända in i 80-talet.

1975 hade Östra avdelningen bjudit in Colin Wells att döma flatcoated retriever på specialklubbarnas utställning på Johanneshov i Stockholm. En oförglömlig upplevelse för alla som var med, inklusive Colin Wells själv. Enligt honom var det, med undantag av krigstjänstgöringen i Nordafrika, första gången han befann sig utanför Englands gränser! Några år senare, under en höstresa med bil i England, besökte jag honom på Beauvoir Castle. Det var inte slottet med dess omtalade härligheter, det var det lilla huset, där Colin Wells bodde med sin fru och några hundar, som var målet. Och framför allt det han berättade.

Jag är fortfarande glatt förvånad över att jag på det sättet kunde få vara lyssnare till honom mitt i hans egen värld, så vitt skild från min.

Idag är du invald i Svenska Kynologiska Akademin. Vad innebär det?

För mig personligen att jag ännu en gång får vara delaktig ett tag i ett spännande uppbyggnadsarbete. Denna gång gäller det att vårda och utveckla Kennelklubbens kulturarv. Initiativ och idéprövning kännetecknar arbetet just nu - vi försöker tillsammans skapa någonting som kan bli av värde för många framöver. Vi är förhoppningsvis inte museala!

Ett av Akademins syften är att ”förvalta SKK:s samlingar av kynologisk konst, böcker, bilder och andra minnesföremål”. Östra-medlemmarna har ju nära till SKK:s museum. Rekommenderar du ett besök?

Ja! Samla styrelsen eller andra grupper och anmäl ert intresse för en visning! Aktuellt just nu: Svenska Stövarklubben (en av de *egentliga* jakthundsklubbarna, som en tidigare ordförande gärna påpekade för mig!) fyller 100 år och jubileumsutställningen öppnar i slutet av januari.

Några av Märtas möten: Colin Wells, Amelia Jessel och Read Flowers.

1. *Fia och Menna.*
2. *Lomie och Combine Gwendolyn (efter Deerflite Rufus).*
3. *Lasse Johnsson med Combine Caroline.*
4. *Ulla-Britt Karlmanns sexåriga dotter med SE U & J CH Sandemars C Laughing Doll (Cabus Clipper x Sandemars W Grandezza), "Dolly". Född 1971.*
5. *"Grädden", en viktig medlem i flocken i nästan tjugo år. Med samma färg som goldenvalparna när han föddes, döptes han till "Ristomtas Any Shade of Gold or Cream".*
6. *Karin Brostam, idérik kollega i SSRKs avelskommitté och senare även i SKKs. Möte på Skokloster 2001.*
7. *Nya vänner: Sonens jaktcockrar Tim och Max.*